

TISKOVÁ ZPRÁVA

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: cvvm@soc.cas.cz

Postoj české veřejnosti k dění na Ukrajině: říjen 2015

- ❖ Od září do října 2015 klesl zájem o dění na Ukrajině ze 43 % na 39 %, zájem o dění v této oblasti je tak ve srovnání se zájmem o uprchlickou krizi výrazně menší (76 %).
- ❖ Pro českou veřejnost je stále poměrně obtížné zaujmout k tématu jasný postoj: jasný názor na události na Ukrajině má 47 % dotázaných.
- ❖ Bezpečnostní obavy související s konfliktem zůstávají i přes klesající trend stále poměrně vysoké: 50 % veřejnosti jej vnímá jako potenciální hrozbu pro bezpečnost ČR, 55 % pro světovou a 60 % pro evropskou bezpečnost. Bezpečnostní obavy z aktuální situace okolo uprchlíků jsou však výrazně vyšší.

Zpracovali:

Martin Buchtík, Tomáš Rábek

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210310593

e-mail: martin.buchtik@soc.cas.cz

V říjnu 2015 navázalo Centrum pro výzkum veřejného mínění na předchozí výzkumy postojů české veřejnosti k dění na Ukrajině. Do dotazníků pravidelného omnibusového šetření realizovaného v říjnu byly zařazeny otázky týkající se: 1) zájmu o dění na Ukrajině, 2) vnímání dopadů ukrajinské krize na bezpečnost Evropy a celého světa. Kromě postojů k dění na Ukrajině v nejaktuálnějším říjnovém šetření, které proběhlo v období 5. – 12. 10. 2015, byly také přidány otázky umožňující stručné srovnání s obavami z imigrantů.

Mezi únorem 2015 (kdy k tomuto tématu byla vydána poslední tisková zpráva CVVM¹) a říjnem 2015 se situace na Ukrajině relativně uklidnila. V únoru byla podepsána dohoda v Minsku, která mimo jiné deklarovala stažení těžkých zbraní a zastavení palby. Tato dohoda nebyla zcela dodržena, počet obětí mezi vojáky a civilisty však klesal. 1. září došlo mezi stranami k opětovné dohodě o zastavení bojů. Poprvé od začátku konfliktu nastal týden bez úmrtí. V daném období však vzrostl počet běženců z válkou ohrožených

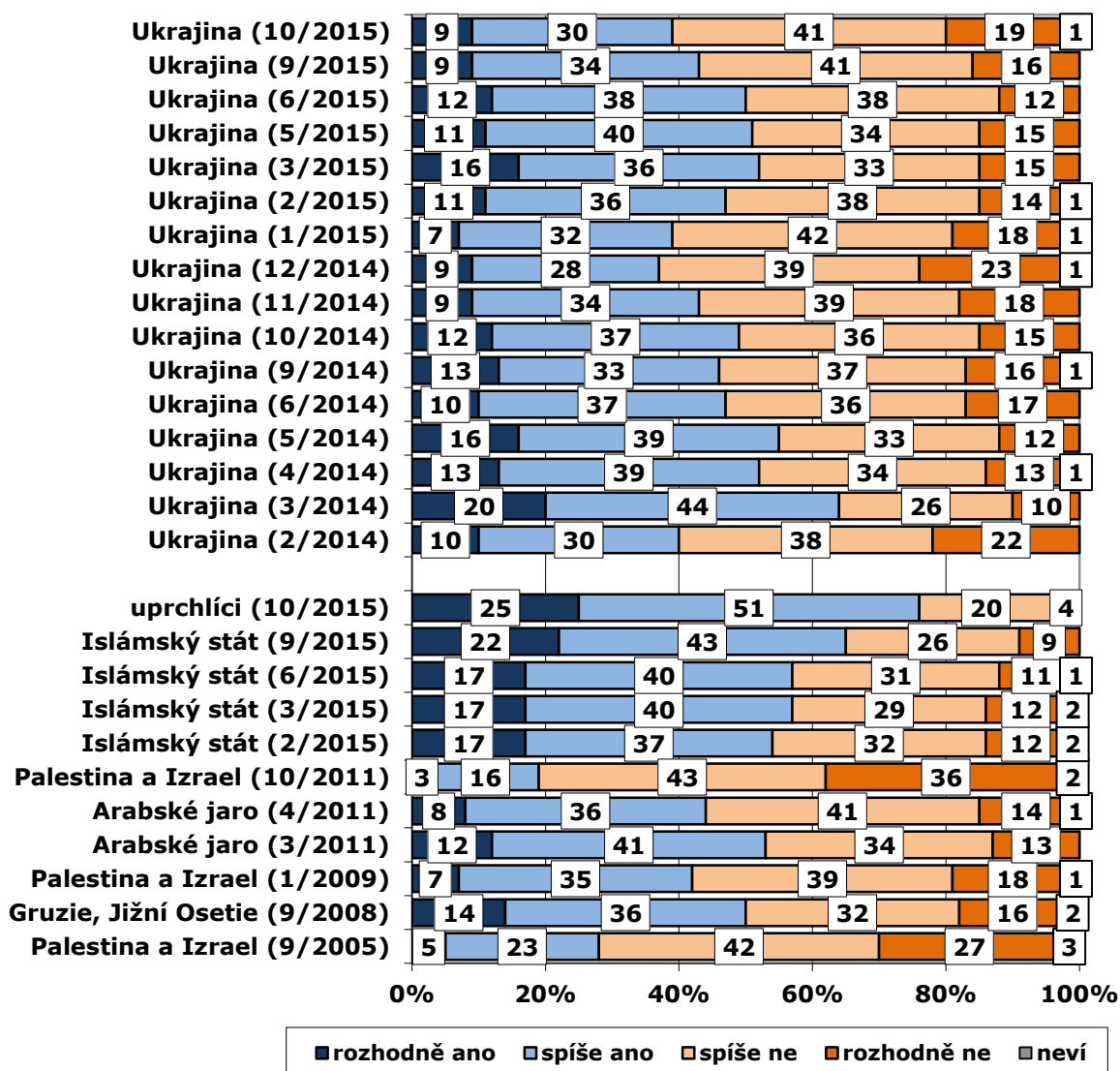
¹ Viz podrobněji: <http://cvvm.soc.cas.cz/mezinarodni-vztahy/postoj-ceske-verejnosti-k-deni-na-ukrajine-unor-2015>

území, přičemž většina hledá útočiště na území samotné Ukrajiny. Ukrajina stále nemá kontrolu nad částí své hranice s Ruskem a opakovaně hlásí přítomnost ruských zbraní.

Zájem o dění na Ukrajině klesá v souvislosti s nižší četností bojů v Doněcké a Luhanské oblasti a následným sníženým mediálním zájmem. Zatímco v březnu byl zájem o dění² na Ukrajině 52 %, v říjnu 2015 se snížil na 39 % (9 % „rozhodně ano“, 30 % „spíše ano“). V porovnání se zájmem o uprchlickou krizi³ nebo zájmem o dění v souvislosti s tzv. Islámským státem⁴ byl zájem výrazně nižší. Podrobněji viz graf 1.

Graf 1. Srovnání zájmu o vybrané události (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost* (10/2015; 9/2015; 6/2015; 5/2015; 3/2015; 2/2015; 1/2015; 12/2014; 11/2014; 10/2014; 9/2014; 6/2014; 5/2014; 4/2014; 3/2014; 2/2014; 10/2011; 4/2011; 3/2011; 1/2009; 9/2008; 9/2005), vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

² Znění otázky: „Zajímáte se o vývoj situace na Ukrajině?“

³ Znění otázky: „Zajímáte se o aktuální vývoj situace okolo uprchlíků?“

⁴ Znění otázky: „Zajímáte se o vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu?“

Snížení zájmu je provázeno i tím, že Ukrajina byla méně často tématem každodenních hovorů⁵. Oproti březnovým 45 % v říjnu hovořilo o tématu 28 % dotázaných, tedy nejméně od začátku krize. Výrazně více o tématu samozřejmě hovořili ti, kteří se o něj zajímají (59 %). Z hlediska celého vývoje situace na Ukrajině tak zůstává nejsledovanějším obdobím březen 2014, tedy období záboru Krymu (64 % všech dotázaných). Obecně řečeno, určité snížení zájmu je pro středně až dlouhodobé konflikty charakteristické - po počáteční aktivizaci zájmu veřejnosti dochází k útlumu mediálního zájmu a k roztažení tématu do dlouhého časového úseku. Stejně jako v jiných případech dochází i zde k určitému monotónnímu průběhu (ve smyslu novosti, nikoliv naléhavosti) události, téma postupně překrývá jiné události, atp.

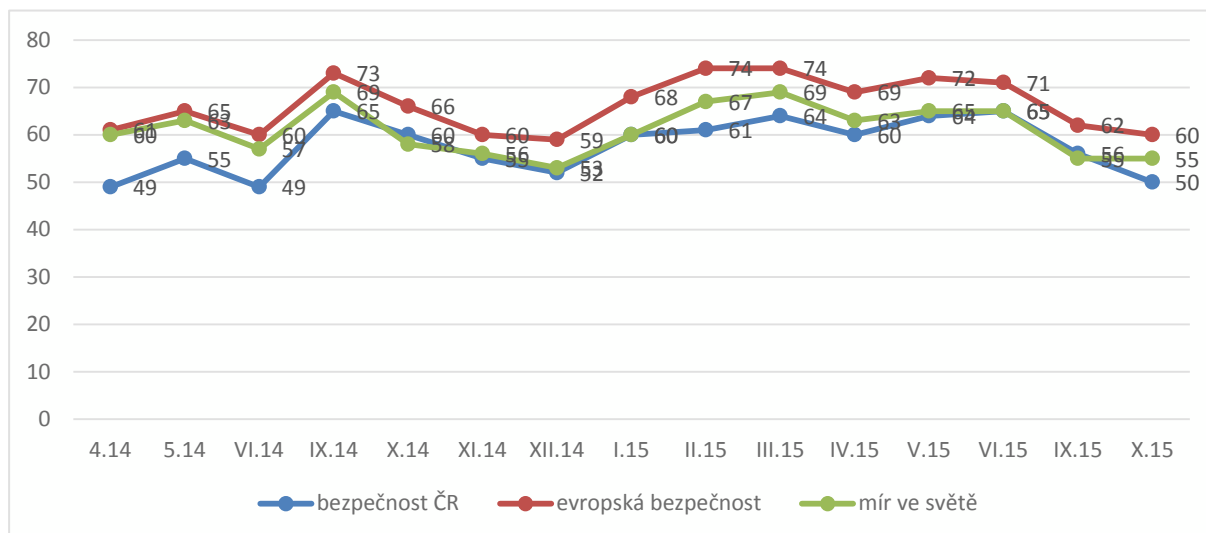
Při pohledu na jednotlivé sociodemografické skupiny zůstává charakter zjištění velice podobný jako v předchozích měsících. Podobně jako u jiných zahraničně politických událostí mají větší zájem o dění na Ukrajině stabilně muži (49 % proti 30 %). Zájem mírně, ale stabilně roste také s věkem, s úrovní dosaženého vzdělání (zájem o dění deklarují výrazně častěji absolventi vysokých škol - 57 %) a se zlepšující se životní úrovní.

Většina občanů ČR vnímá situaci na Ukrajině jako potenciální bezpečnostní hrozbu, když 55 % dotázaných vidělo v říjnu v tomto konfliktu hrozbu pro mír ve světě, 60 % pro evropskou bezpečnost a 50 % také pro bezpečnost ČR (podrobně viz graf 2). Islámský stát⁶ a situace okolo uprchlíků⁷ pak ve srovnání s děním na Ukrajině představují podle veřejnosti vyšší hrozbu. Podrobněji viz graf 3.

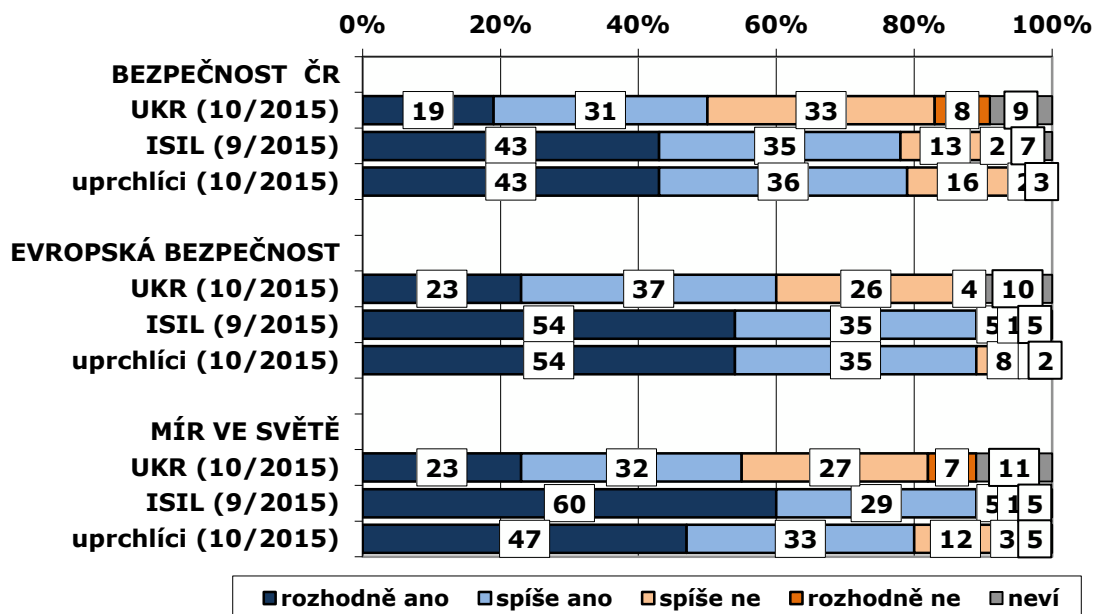
⁵ Znění otázky: „Mluvil jste v poslední době s někým osobně o dění na Ukrajině?“

⁶ Znění otázky: „Jsou nebo nejsou podle Vašeho názoru aktivity tzv. Islámského státu hrozbou pro...“

⁷ Znění otázky: „Je nebo není podle Vašeho názoru aktuální situace okolo uprchlíků hrozbou pro...“

Graf 2. Hodnocení situace na Ukrajině jako bezpečnostní hrozby (v %)⁸

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost (10/2015; 9/2015; 6/2015; 5/2015; 4/2015; 3/2015; 2/2015; 1/2015; 12/2014; 11/2014; 10/2014; 9/2014; 6/2014; 5/2014; 4/2014), vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 3. Hodnocení situace na Ukrajině jako bezpečnostní hrozby ve srovnání s dalšími událostmi (v %)

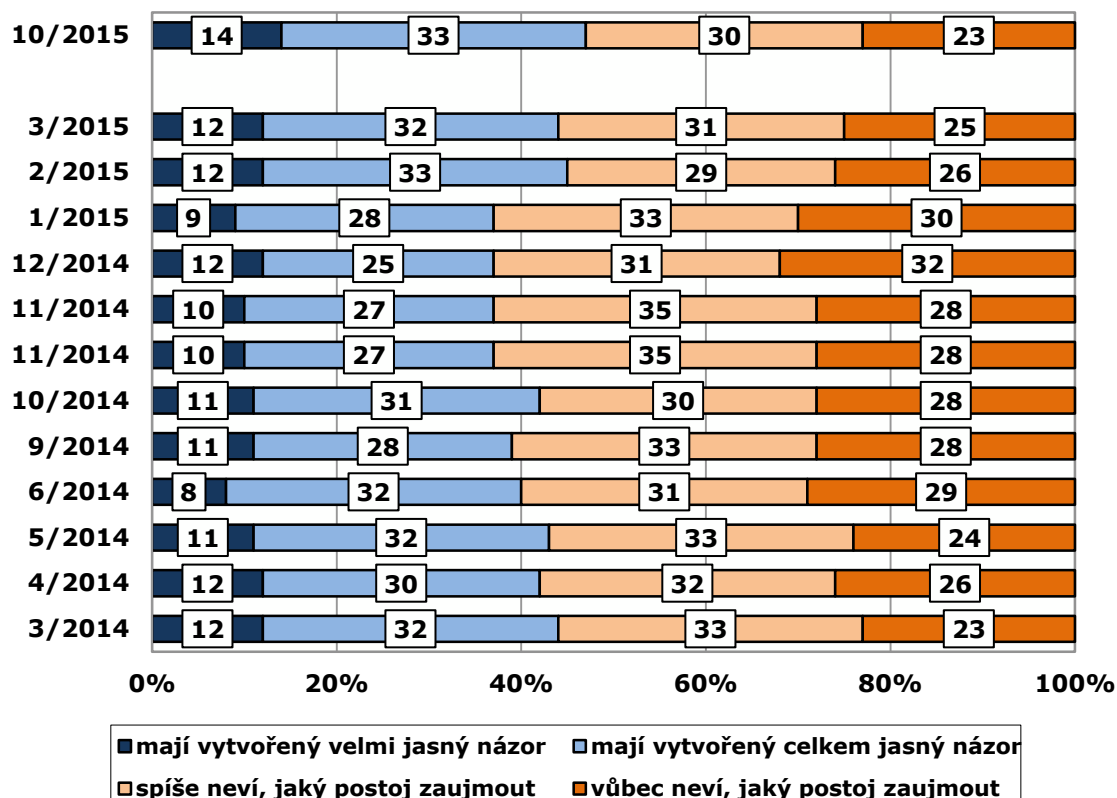
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost (10/2015; 9/2015), vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

⁸ Znění otázky: „Je nebo není podle Vašeho názoru situace na Ukrajině hrozbou pro...“

Po celou dobu trvání krize a následného konfliktu je pro velkou část české veřejnosti dění na Ukrajině značně nepřehledné. V tomto ohledu došlo v říjnu k mírnému posunu. Zatímco velmi jasný názor má jen sedmina dotázaných (14 %) a třetina (33 %) popisuje svůj názor jako celkem jasný, druhá více než polovina veřejnosti spíše (30 %) nebo vůbec (23 %) neví, jaký postoj vůči dění na Ukrajině zaujmout.

Krystalizace názoru na události na Ukrajině je úzce spjata se zájmem o toto dění. Výrazně jasnější názor mají ti, kteří se o situaci stále zajímají (velmi jasný názor: 28 %; celkem jasný 51 %).

Graf 3. Krystalizace názoru na dění na Ukrajině (v %)⁹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost* (10/2015; 3/2015; 2/2015; 1/2015; 12/2014; 11/2014; 10/2014; 9/2014; 6/2014; 5/2014; 4/2014; 3/2014), vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

⁹ Znění otázky: „Řekl byste, že již máte na dění na Ukrajině vytvořený vlastní jasný názor, anebo že jste spíše na vážkách a ještě nevíte, jaký postoj zaujmout?“

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v15-10</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>5. – 12. října 2015</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1045</i>
Počet tazatelů:	<i>217</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.11u; PM.186; PM.188; PM.189</i>
Zveřejněno dne:	<i>10. listopadu 2015</i>
Zpracovali:	<i>Martin Buchtík, Tomáš Rábek</i>

Autor:

Martin Buchtík je vedoucím Centra pro výzkum veřejného mínění v Sociologickém ústavu AV ČR, v.v.i.. Zabývá se formováním veřejného mínění, metodologií sociálně-vědního výzkumu, dále pak problematikou internetu a kyberprostoru a sociální soudržností. (martin.buchtik@soc.cas.cz; 210 310 593)

Tomáš Rábek je studentem Institutu sociologických studií na Fakultě sociálních věd UK a stážistou v CVVM.

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně.

Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt **Naše společnost**, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

